

LTRK pamatnostādnes augstākās izglītības politikā

Publiskā pārvalde (PP) iesaistās komercdarbībā tikai un vienīgi izņēmuma kārtā. Tajos gadījumos, kad PP iesaistās komercdarbībā ir jāizpildās diviem kritērijiem (a) PP kapitālsabiedrība apsaimnieko valsts interesēm nozīmīgus stratēģiskos aktīvus, nodrošinot to vērtības pieaugumu un tautsaimniecības izaugsmi, vienlaikus nesot atbildību sabiedrības priekšā par to izmantošanu, un/vai (b) iesaistoties komercdarbībā tiek novērstas brīvā tirgus nepilnības.

Virsmērķis: Izglītības sistēma atbalsta LTRK izstrādātās vīzijas "Latvija 2070" izvirzīto – Latvijas izglītība un kultūra palīdz veidot tādas vērtības kā nacionālu valsti, latviešu valodu, labklājību. Visa līmeņa un veida izglītība ir valsts brieduma pamats un sabiedrība tiecas pēc arvien jaunām zināšanām. Izglītības sistēma veicina darbaspēka produktivitātes un saimnieciskās darbības efektivitātes celšanos. Panākot situāciju, ka Latvijas darbaspēka produktivitāte tiek paaugstināta un tiek iegūts konkurētspējīgs ienākumu līmenis iedzīvotājiem un paaugstināta konkurētspēja uzņēmumiem. Izglītības sistēma tiek regulēta efektīvi, tā ir spējīga ātri pielāgoties vajadzībām, ļaujot augstskolām būt maksimāli autonomām, likvidējot esošo pārregulāciju.

Augstākās izglītības sistēmas darbības principi:

1. Augstākā izglītība cilvēkā veido un attīsta kompetences, kas ļauj būt konkurētspējīgam mainīgajos ekonomiskajos apstākļos kā uzņēmējam – darba devējam, gan arī kā speciālistam – darba ņēmējam.
2. Sistēmas organizācija ir balstīta uz augstākās izglītības institūciju (gan valsts, gan privāto) savstarpēju sadarbību un savstarpēju konkurenci, kā arī uz augstākās izglītības starptautiskās konkurētspējas paaugstināšanu.
3. Augstākās izglītības finansēšanā galvenie kritēriji ir tautsaimniecības, valsts un studēt gribētāju pieprasījums, kā arī izglītības kvalitāte. Augstākās izglītības finansēšana (un pārvaldība kopumā) balstās uz rezultatīviem rādītājiem, nevis uz procesu regulējošiem normatīviem. Pēc mācību beigšanas jāveic absolventu monitorings, lai novērtētu finansējuma izmantošanas rezultātus, iekļaujot rādītājus par absolventu iekļūšanu darba tirgū. Nepieciešams definēt kritērijus un novērtējumu, pie kuriem studējošie, kuri ir saņēmuši valsts finansējumu, ar atbildību ir nodarbināti konkrētajās vai citās valstij nepieciešamajās specialitātēs.
4. Latvijas budžeta līdzekļi tiek novirzīti primāri Latvijas valsts piederīgajiem, vienlaikus tiek skaidri definēti principi, pēc kādiem ārvalstu talantu piesaistei tiek novirzītas stipendijas. Darbojas mehānisms, ka studiju finansēšanai izlietotie valsts budžeta līdzekļi dod labumu Latvijas tautsaimniecībai un sabiedrībai kopumā.
5. Nodrošinot privātajām un valsts dibinātajām augstskolām vienotos principos balstītu iespēju apkalpot valsts pasūtījumu augstākajā izglītībā, tiks veidota labvēlīga vide investīcijām izglītībā un veicināta Latvijas augstākās izglītības attīstība.
6. Reģionālo augstskolu loma ir nodrošināt reģiona pieeju zināšanām, jaunām idejām, veicināt uzņēmējdarbības un inovāciju attīstību. Reģionos tiek saglabāta augstākā izglītība, kas

nodrošina reģionam nepieciešamo augsta līmeņa speciālistu sagatavošanu, atbilstoši darba tirgus prasībām.

7. Augstākās izglītības politika ir vērsta uz savstarpējā uzticībā balstītu pieeju un nodrošina patiesu augstskolu autonomiju to akadēmiskajā un zinātniskajā darbībā. Tā ļauj augstskolām īstenot katrai savu stratēģiju un mērķus, tādējādi veicinot lielāku elastību augstākās izglītības piedāvājuma attīstībā un vienlaikus atsakoties no pārregulācijas un augsta birokrātiskā sloga. Augstākās izglītības iestādes vērtēšanas pamatā ir tās iekšējās kvalitātes nodrošināšanas sistēmas darbības un tās ilgtspējas novērtējums, paredzot vienotu augstskolas akadēmiskās un zinātniskās darbības vērtēšanas kārtību. Augstākās izglītības kvalitātes novērtēšanas sistēma atbilst Eiropas Savienības standartiem. Laika periodā līdz akreditācijas termiņa beigām augstskola ir tiesīga pieņemt lēmumus par akadēmiskās un zinātniskās darbības jautājumiem (t.sk. studiju programmu uzsākšanu, satura izmaiņām u.c.) bez papildus saskaņošanas ar pārraudzības institūcijām. Profesionālās augstākās izglītības kvalitātes nozīmīgs radītājs ir darba tirgū nonākušo un tur palikušo absolventu īpatsvars, savukārt akadēmiskās izglītības – absolventu sniegums pētniecībā, publikācijas, akadēmiskā darbība.
8. Valsts mērogā tiek veiktas mērķtiecīgas darbības augstākās izglītības eksporta veicināšanai, mazinot administratīvo un finanšu slogu, īsinot termiņus, mazinot valodu lietošanas ierobežojumus, utml. uzņemot ārvalstu studentus.
9. Augstskolu pārvaldībā akadēmisko lēmumu pieņemšana ir nodalīta no administratīvo lēmumu pieņemšanas. Augstskolu vadītājiem tiek izvirzītas profesionālas prasības pārvaldībā un prasīta individuāla atbildība par augstskolas darbības rezultātiem.
10. Augstāko izglītību regulē jauns Augstākās izglītības likums, kas ir vienots ar Zinātniskās darbības likumu, novēršot pretrunas un radot vienotu vidi akadēmiskai un zinātniskai darbībai.
11. Visās starptautiski reglamentētajās profesijās primāri ir jāņem vērā starptautiskais reglaments, savukārt nacionālais regulējums jāievēro tiktāl, ciktāl tas netraucē realizēt starptautiski nedefinētās prasības. Arī nereglementētajās profesijās ir jāņem vērā starptautiskā akreditācija un jāatbalsta augstākās starptautiskās prasības tiktāl, ciktāl tās nav pretrunā nacionālajām prasībām.